

Жакун Маргарита Юріївна

*аспірантка кафедри міжнародно та європейського права
Національного університету «Одеська юридична академія»*

**«СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ «ВОЄННА ДИПЛОМАТІЯ» ТА
«ОБОРОННА ДИПЛОМАТІЯ» В УМОВАХ
ТРАНСФОРМАЦІЇ ПРАВОВИХ СИСТЕМ**

Сучасні наукові дослідження в сфері дипломатичного права вирізняються складністю визначення, підходами та шириною аналітичного поля. Беата Сурмач, польська дослідниця, доктор наук, влучно зауважує, що поняття «дипломатія» в публічному дискурсі загалом розуміється інтуїтивно, тоді як спроба аналітичного визначення поняття показує всю його складність [1, с.25].

Пол Шарп стверджує, що це неоднозначний термін, який має багато різних значень. На нашу думку, такий підхід науковців до розуміння терміну обумовлений розширеним колом відносин і сферою їх суб'єктності, що охоплює дипломатія.

Сфера дипломатії, в умовах модернізації правових систем, значно розширюється. Крім суто політичних питань, сучасна дипломатія зосереджується на відносинах з вирішення економічних, екологічних та наукових проблем, що виникають перед суб'єктами міжнародного права, і, в свою чергу, провокують виникнення нових видів дипломатії. Враховуючи сучасні виклики, пріоритетними для більшості держави Європи стали дипломатичні відносини в сфері забезпечення ядерної безпеки та оборонної здатності держави на випадок збройного конфлікту [2, с.373]

В міжнародно-правовій доктрині термін «оборона дипломатія» є відносно новим, коріння якого дуже пов'язане з потребами нових напрямків в співпраці держав і міжнародних організацій після закінчення холодної війни.

Оборонна дипломатія стала одним з найважливіших інструментів державного управління у військовій сфері. Слід зазначити, що через плюралізм поглядів та думок науковців точного визначення поняття «оборонна дипломатія», яку дуже часто ототожнюють з воєнною дипломатією, поки в науці міжнародного права не існує.

Попри це, ми розуміємо поняття «оборонна дипломатія» як мирне застосування ресурсів з усього спектра оборони для досягнення позитивних результатів у розвитку двосторонніх і багатосторонніх відносин країни.

В свою чергу, «воєнна дипломатія» - це підмножина, яка має тенденцію посилатися лише на роль військових аташе та пов'язану з ними діяльність. Оборонна дипломатія не включає військові операції, але включає в себе таку іншу оборонну діяльність, як міжнародні обміни персоналом, візити кораблів і літаків, залучення на високому рівні (наприклад, міністри[3] і вищий оборонний персонал), двосторонні зустрічі і переговори з персоналом,[4] регіональні оборонні форуми (такі як Shangri-La Dialogue, Halifax Forum), інформаційно-просвітницька діяльність, заходи зміцнення довіри та безпеки, а також діяльність у сфері нерозповсюдження зброї.

Велика Британія визначила оборонну дипломатію як одну з восьми оборонних місій військових і має на меті «розвіяти ворожнечу, зміцнити і підтримувати довіру і допомогти у розвитку демократично підзвітних збройних сил», щоб зробити «значний внесок у запобігання і вирішення конфліктів». [5, с.2] Оборонна дипломатія часто розробляється і впроваджується в тісній координації з міністерствами закордонних справ і розвитку з метою забезпечення узгодженості і зосередженості в уряді.

Генерал-майор Нг Чі Херн, начальник військово-повітряних сил Республіки Сінгапур, підсумував це так: «В оборонній дипломатії ми прагнемо розвивати взаємовигідні відносини з дружніми країнами і збройними силами, щоб зробити внесок у стабільне міжнародне і регіональне середовище» [6].

Під поняттям «воєнна дипломатія» ми розуміємо організаційний воєнно-політичний інструмент реалізації зовнішньої політики держави, сукупність прийомів і методів досягнення воєнно-політичних цілей, механізм відносин між суверенними державами на рівні їхніх збройних сил, оснований на взаємному обміні аташе з питань оборони, військовими, військово-морськими і військово-повітряними аташе [7, с.133].

Суб'єктами діяльності воєнної дипломатії є сукупність спеціальних воєнно-дипломатичних органів, а також кадрові дипломати, які в них працюють.

Підсумовуючи вищезазначене можемо допустити, що зростання ролі оборонної дипломатії, як інструмента реалізації зовнішньої політики держави, призводить до витіснення та заміни, в певних аспектах, вживаного досі терміну «воєнна дипломатія». Проблематика єдиного підходу до розуміння кожного з понять є актуальною й донині. Досить малодослідженою ця проблема є серед українських науковців. Вважаємо, що вирішення даної проблеми допоможе розмежувати аспекти впливу та сфери діяльності «новітніх» різновидів дипломатії, що, в свою чергу, є необхідним для ефективної зовнішньополітичної діяльності держав в сфері забезпечення безпеки та оборонної здатності.

Література:

1. Surmacz B., Ewolucja współczesnej dyplomacji, Aktorzy, struktura, funkcje 2015, №14 С. 24-28.
2. Права людини в період збройних конфліктів : Зб. матеріалів міжнародної науково-практичної конференції присвяч. 25-річчю Національного університету «Одеська юридична академія» (м. Одеса, 18 листопада 2022 р.) [Електронний ресурс] / Нац. ун-т «Одеська юридична академія» ; каф. міжнародного та європейського права НУ «ОЮА» : у 2 т. – Одеса, 2022. - 665 с. - URL: <https://doi.org/10.32837/11300.22665>.
3. Conference of Defense Ministers of the Americas. 18 September 2010. Archived from the original on September 18, 2010. Retrieved July 16, 2017.

URL:<https://web.archive.org/web/20100918223041/http://www.cdmamericas.org/PublicPages/Home.aspx>

4. «The Permanent Joint Board on Defence». 16 March 2011. Archived from the original on March 16, 2011. Retrieved July 16, 2017. URL: DND/CF | Backgrounder | The Permanent Joint Board on Defence (archive.org)

5. Ministry of Defence, 2011. British Defence Doctrine, Joint Doctrine Publication 0-01, London.

6. Major General Ng Chee Khern, Chief of Air Force, Republic of Singapore, cited in Pointer 34:1 (2008)

7. Рудюк С.М. Український військовий аташат в минулому і сьогодні. *Науковий вісник Дипломатичної академії України*. 1999. № 2. С. 132-134.

Науковий керівник – Мануїлова К. В. к.ю.н., доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія»

Білявський Дмитро Сергійович

*аспірант кафедри міжнародного та європейського права
Національного університету «Одеська юридична академія»*

КРИЗА РАДИ БЕЗПЕКИ ООН В УМОВАХ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ

Рада Безпеки Організації Об'єднаних Націй (далі – Радбез ООН або Радбез) – один з шести постійних органів Організації Об'єднаних Націй (далі – ООН), на який відповідно до частини 1 статті 24 Статуту ООН (далі – Статут) покладаються функції з підтримання міжнародного миру та безпеки [1]. Особливої уваги під час аналізу правового підґрунтя діяльності Радбезу ООН заслуговує стаття 25 Статуту, в якій закріплено, що члени ООН зобов'язуються підкорятися рішенням Радбезу та виконувати їх. Значення такого міжнародного органу, рішення якого мають імперативний характер,